

Klassifikation af Bygningsdele

Dette notat er en gennemgang af emnet ”Klassifikation af Bygningsdele” og skal opfattes som appendiks til indlægget ”Klassifikation og Aspekter”.

Komposition vedrørende bygningsdele handler om at identificere og beskrive, hvad bygningsdele består af og indgår i. Klassifikation er på en måde en modsætning til komposition, for, hvor komposition handler om individuelle bygningsdele, så hæver klassifikation sig til at være en masse-betragtning – en mængde af bygningsdele eller en klasse af bygningsdele. Ved f.eks. vindue betragtes altså en mængde af vinduer – en klasse af vinduer. Et individuelt vindue kan altså tilhøre en klasse af vinduer.

Ved en klasse af bygningsdele forstås en mængde (gruppe), der egenskabsmæssigt har visse definerede fællestræk. Klassifikation er at identificere og definere klasser og for en given klasse at undersøge om klassen kan under-inddes – identifikation af under-klasser samt om den givne klasse i forening med andre klasser kan danne en over-klasse. En klasse kan altid under-inddes på flere måder (som i ordsproget: ”kagen kan skæres på mange måder”), så enhver klassifikation kræver et eksplicit kriterium til at inddes efter. En klasse af vinduer kan f.eks. under-inddes efter materialer: trævinduer, metalvinduer, plastvinduer, osv. – efter hængsling: ikke hængslede, tophængte, sidehængte, osv. – efter form – efter antal rammer – efter mange flere kriterier. (Bemærk at vi betragter den samme klasse af vinduer ved alle under-inddelinger.) En over-klasse til vinduer kan f.eks. være bygningsdele (overklassen for alle klasser) men andre mellemliggende klasser kan også identificeres. For at der er udført en god klassifikation kræves, at under-klasserne ikke er overlappende (ingen bygningsdele kan tilhøre mere end én klasse) og udtømmende (alle bygningsdele skal kunne tilhøre en klasse).

Som følge heraf er valg af klassifikationskriterium yderst centralt og, da det principielt er nødvendigt at begrænse antallet af klassificeringer, må det i praksis vurderes, hvad der er mest behov for. I tilknytning til hvert kriterium kan man identificere én eller flere egenskaber, der medvirker til at udtrykke kriteriet og som kan benyttes ved definition af de enkelte klasser. Ved materiale-kriteriet ovenfor kan man vælge til hvert vindue at knytte en egenskab for angivelse af materiale. Tilsvarende ved hængsling, osv.

Det siger nærmest sig selv, at en given klasse, der ønskes klassificeret, skal indeholde sammenlignelige bygningsdele, som eksempelvis vinduer overfor. Det har ikke mening at klassificere vinduer sammen med dæk, fundamenter, spær, osv. Disse skal altså klassificeres hver for sig. Til gengæld kan man foretage klassifikation på ethvert kompositorisk niveau. Hvis der er behov for det, kan man eksempelvis klassificere tage, facader, installationer, osv. (Eller man kan klassificere andet end bygningsdele, f. eks, rum, bygninger og bebyggelser.)

For nu at kunne vælge de mest hensigtsmæssige opløsningsniveauer og kriterier, må det være oplagt at kikke nærmere på, hvad klassifikationer skal bruges til. Der er overordnet to anvendelser af klassifikationer. Den ene er, at man kan præcisere individuelle bygningsdele ved at udtrykke tilhørsforhold til én eller flere på forhånd opstillede klasser. Denne anvendelse er som bekendt typisk benyttet til at gøre en oversigt over bygningsdele mere overskuelig og dermed nemmere at kommunikere mellem forskellige parter. Den anden overordnede anvendelse af klassifikation har at gøre med valg af løsninger. Hvis man som projekterende, udførende eller andre skal vælge en løsning, kan det være til stor hjælp, at løsningsmulighederne er inddelt i forskellige klasser – er katalogiseret. Ved denne sidste anvendelsesmåde foretrækker jeg at benytte begrebet type i stedet for klasse (synonymer). Derved kan de to anvendelsesmåder udtrykkes ved to forskellige retninger (op og ned): ”indplacering af individuel bygningsdel i én eller flere klasser” og ”udpegning af individuel bygningsdel ud fra valg blandt én eller flere typer”.

Kaj A. Jørgensen